Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

85/12/2021
18.10.2021

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asia: **VNS 8/2021 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko**

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 6.10.2021

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n (SPJL) lausunto

Yleistä

”Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Puolustusvoimat varautuu laaja-alaiseen vaikuttamiseen yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana kehittyvää kokonaisturvallisuuden mallia. Viranomaisten välistä yhteistyötä on edelleen kehitettävä kyberpuolustuksen, strategisen viestinnän ja informaatiopuolustuksen alalla.”

Poliisiviranomainen on sisäisen turvallisuuden ensilinjan toimija. Sisäisen turvallisuuden ylläpito ja siinä onnistuminen on edellytys ulkoisen turvallisuuden turvaamisessa. Tällä hetkellä poliisi viranomaisena, on joutunut tinkimään huomattavasti ennalta ehkäisevästä toiminnasta sekä tietojärjestelmähankkeista. Poliisin, pakon edessä, suorittama priorisointi ei voi olla vaikuttamatta negatiivisesti kokonaisturvallisuuteen, joka muodostuu sekä sisäisestä että ulkoisesta turvallisuudesta.

Suomen puolustuksen toimintaympäristö

” Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Tämä korostaa kykyä ennaltaehkäistä, toimia ja tarvittaessa puolustautua kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä. Toimintaympäristön muutos haastaa laajemminkin koko yhteiskunnan kriisinsietokyvyn. Suomen sotilaallinen puolustus ja kokonaisturvallisuus kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa.”

Tilanne, jossa poliisi on joutunut ja joutuu edelleen priorisoimaan määrärahojen niukkuuden vuoksi huomattavasti toimiaan, ei ole parantanut poliisin kriisinsietokykyä. Poliisihenkilöstön määrä on pienentynyt 2010-luvun alusta tähän hetkeen n. 500 henkilötyövuodella. Samaan aikaa käytettävissä oleva ajoneuvokalusto ja muu operatiivinen kalusto on osittain vanhentunutta ja osasta operatiivista kalustoa on puutetta. Yhtälö, jossa toimintaympäristö on muuttunut vaativammaksi ja entistä haasteellisemmaksi sekä samaan aikaan tapahtunut suorituskyvyn heikentyminen, ei ole parantanut poliisiorganisaation kykyä suoriutua yllättävistä kriisitilanteista ja haasteista.

Ulkoisen turvallisuustilanteen heikkeneminen alkaa todennäköisesti ensin sisäisen turvallisuuden heikkenemisellä. Ennen ulkoista uhkaa käytetään todennäköisesti hybridioperaatiota vaikuttamaan sisäiseen turvallisuuteen. Tähän rauhanajan hybridivaikuttamiseen, on puolustajalla käytössä pääasiassa normaaliolojen toimivaltuudet ja resurssit. Toimivaltuuksia on lainsäädännöllä pyritty parantamaan, mutta sisäisen turvallisuuden resurssit ovat pysyneet heikkoina ja ongelmia on jo ns. päivittäistoiminnan hoitamisessa.

Koronan aiheuttamat toimenpiteet osoittivat esimerkiksi sen, että poliisilla oli ongelmia hoitaa pääkaupunkiseudun sulkeminen päätösten mukaisesti. Sulkurengas ei olisi onnistunut ilman puolustusvoimien antamaa virka-apua. Poliisin resurssit riittävät heikosti ajallisesti pitkien tai laajojen operaatioiden toteuttamiseen. Samoja piirteitä oli havaittavissa Torniossa vuonna 2015, kun rajan ylitse saapui useita tuhansia turvapaikanhakijoita. Poliisi joutui tukeutumaan puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virka-apuun.

Tilanne, jossa Suomeen kohdistuu ensin hybridivaikuttamista ja tämän jälkeen ulkopuolisen hyökkäyksen uhka on erittäin ongelmallinen, koska poliisilla ei ole välttämättä mahdollisuutta tukeutua rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virka-apuun, koska nämä suorittavat omaa lakisääteistä tehtäväänsä.

Puolustuspoliittiset perusteet

”Myös virka-aputehtävät ovat muuttuneet aiempaa vaativammiksi ja aikakriittisemmiksi, mikä edellyttää viranomaisyhteistyön ja lainsäädännön kehittämistä. Puolustusvoimat tukee muita viranomaisia virka-apupyyntöjen ja yhteistyöjärjestelyjen mukaisesti.”

Viranomaisten välinen yhteistyö ja niiden välisen virka-apumenettelyn kehittäminen on äärimmäisen tärkeää, mutta sillä ei voi korvata viranomaisten oman suorituskyvyn rakentamista. Suorituskyvyn rakentaminen on hidasta ja vaatii rahoitusta. Suorituskyvyn rakentamisessa on huomioitava, että parhaimmillaankin parannettu suorituskyky on käytössä vasta vuosien päästä.

Jonne Rinne
puheenjohtaja

Mika Nygård
järjestöpäällikkö

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu runsaat 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.

Asemamiehenkatu 2, FI-00520 Helsinki
+ 358 9 3484 2400
Y-tunnus 0202256-1
spjl.fi

99 Me turvaamme selustasi.